Mobilitātes tematiskie plānojumi - Valmieras piemērs.

Elmārs Daniševskis

2019. gada 13.decembris

Saturs

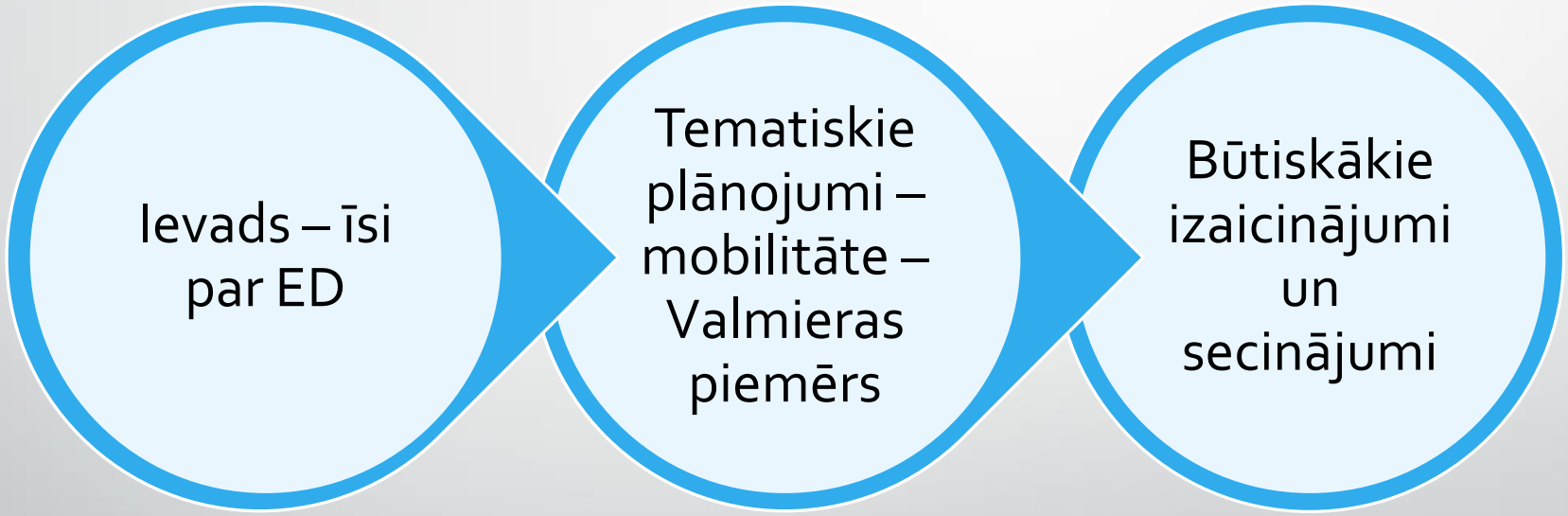
Ievads – īsi par ED
Tematiskie plānojumi – mobilitāte – Valmieras piemērs
Būtiskākie izaicinājumi un secinājumi

Mobilitātes tematiskie plānojumi – Valmieras piemērs

- Metodika
- Izstrādes mērķis
- Izstrādes process
- Izaicinājumi un atziņas

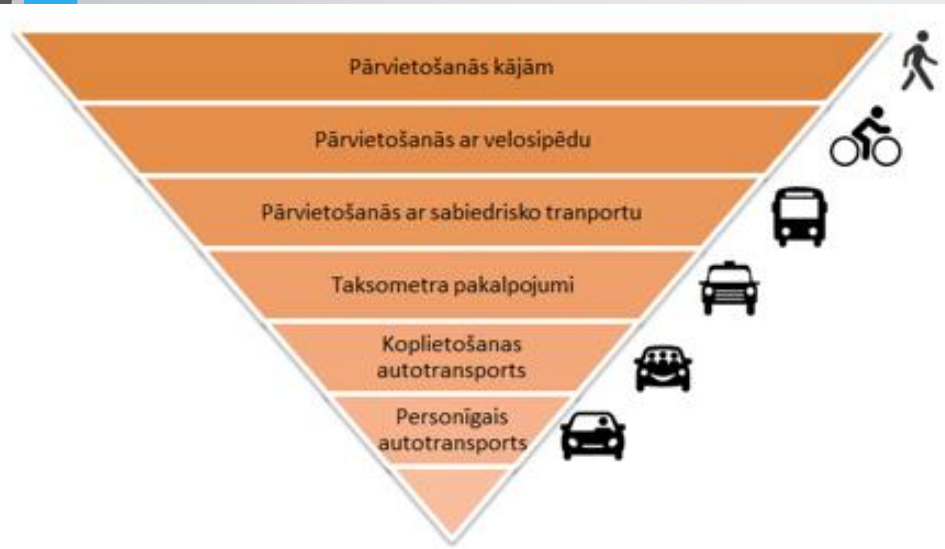

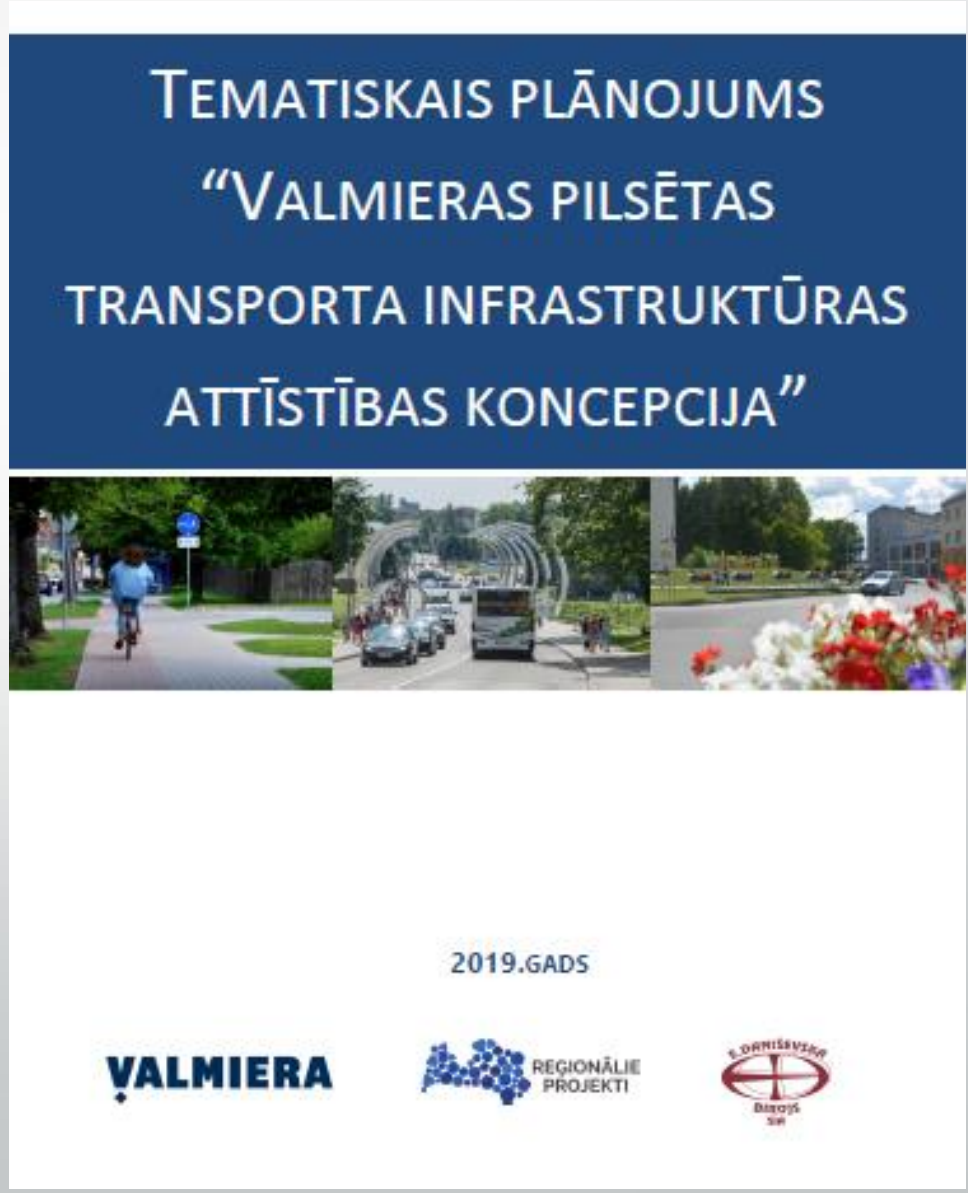

Tematiskā plānojuma izstrādes metodes

- **Darba grupas.** Darba grupā tika noskaidroti uzaicināto darba grupu dalībnieku viedokļi par esošo situāciju un nepieciešamiem uzlabojumiem gājēju, velotransporta, autotransporta infrastruktūrā, autostāvvietu nodrošinājumā, kā arī satiksmes organizācijas un drošības jomā. Secīgi tika organizētas vairākas vadības darba grupas

- **Apsekošana.** Pilsētas ielu apsekojumi tika veikti 2018. gada maijā un jūnijā. Apsekošanas laikā tika pievērsta uzmanība ielu tehniskajam stāvoklim, velosatiksmes infrastruktūrai, gājēju celiņiem, satiksmes organizācijai, stāvvietām (ielās un daudzdzīvokļu māju pagalmos). Tika izpētīta satiksmes organizācija pilsētas centrālajā daļā, novērtētas autotransporta novietošanas iespējas, tai skaitā lielākie publiski pieejamie stāvlaukumi pilsētas centrā, tika mērīta satiksmes intensitāte uz pilsētas apvedceļa un pilsētas centrā.

- **Dokumentu analīze.** Tika veikta spēkā esošo vietējo, reģionālo un nacionālo plānošanas dokumentu analīze, lai veidotu koncepcijas sasaisti ar šiem dokumentiem. Tika pārskatīta publiski pieejamā informācija par plānotajiem investīciju projektiem Valmieras pilsētā. Tika izpētīti iepriekšējo periodu pieejamie plānošanas dokumenti, lai iegūtu redzējumu par attīstības virzienu un tendencēm ilgstošā laika periodā.

- **Satura analīzes metode.** Tika izpētīts elektronisko mediju saturs par jautājumiem, kas saistīti ar iedzīvotāju mobilitāti, transporta veidu izmantošanu, satiksmes negadījumiem un transporta infrastruktūru Valmieras pilsētā.

ĢIS rīki – tika apkopoti un analizēti dažādi dati – nodarbinātība, skolēnu skaits izglītības iestādēs, CSN skaits, [illegible]ietojums, gadījumu veids, iedzīvotāju blīvums un nākotnē paredzamais iedzīvotāju skaits

Tematiskā plānojuma saturs – pašreizējās situācijas izvērtējums

Ietvara izvērtējums	• Izpētes metodikas apraksts • Normatīvo aktu analīze un skaidrojumi • Plānošanas dokumenti
Vispārīgā informācija	• Iedzīvotāji, ekonomika, infrastruktūra, objektu izvietojums utml.
Satiksme	• Satiksmes dalībnieki • Autosatiksmes intensitāte • Velosatiksmes intensitāte • Sabiedriskais transports • Satiksmes drošība • Satiksmes vadība un ātruma režīmi
Autotransporta infrastruktūra	• Ielu tīkls • Autostāvvietas
Gājēju un velosatiksmes infrastruktūra	• Velosatiksmes infrastruktūra, • Velonovietnes, • Gājēju infrastruktūra.
SABIEDRISKAIS TRANSPORTS	• Nav iekļauts Darba uzdevumā

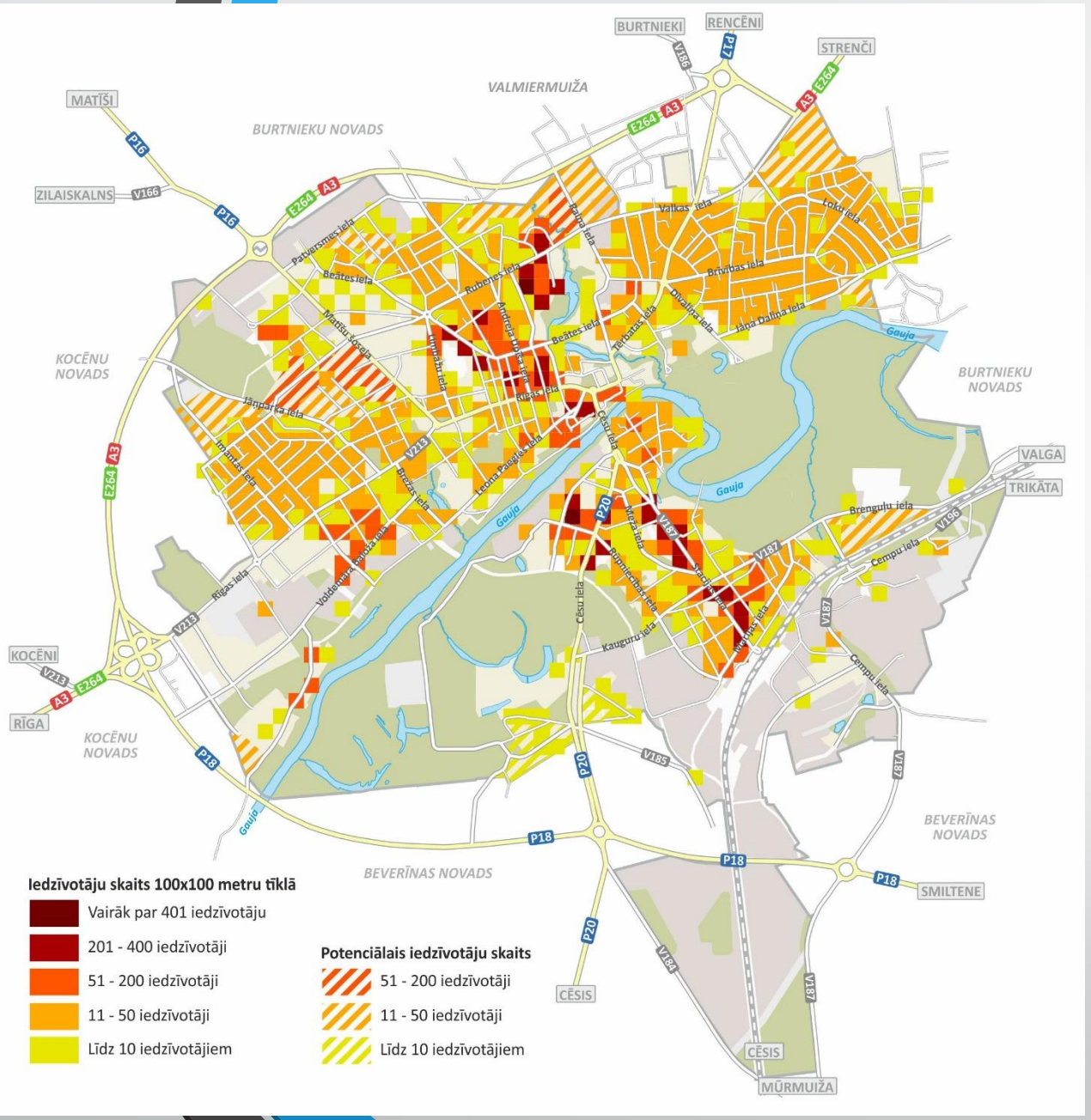
BURTNIEKI
RENČĒNI
STRENČI
VALMIERMUIŽA
MATĪŠI
BURTNIEKU NOVADS
ZILAISKALNS
KOCĒNU NOVADS
BURTNIEKU NOVADS
VALGA
TRIKĀTA
KOCĒNI
RĪGA
KOCĒNU NOVADS
BEVERĪNAS NOVADS
SMILTENE
CĒSIS
MŪRMUIŽA
Gauja
Iedzīvotāju skaits 100x100 metru tīklā
Vairāk par 401 iedzīvotāju
201 - 400 iedzīvotāji
51 - 200 iedzīvotāji
11 - 50 iedzīvotāji
Līdz 10 iedzīvotājiem
Potenciālais iedzīvotāju skaits
51 - 200 iedzīvotāji
11 - 50 iedzīvotāji
Līdz 10 iedzīvotājiem

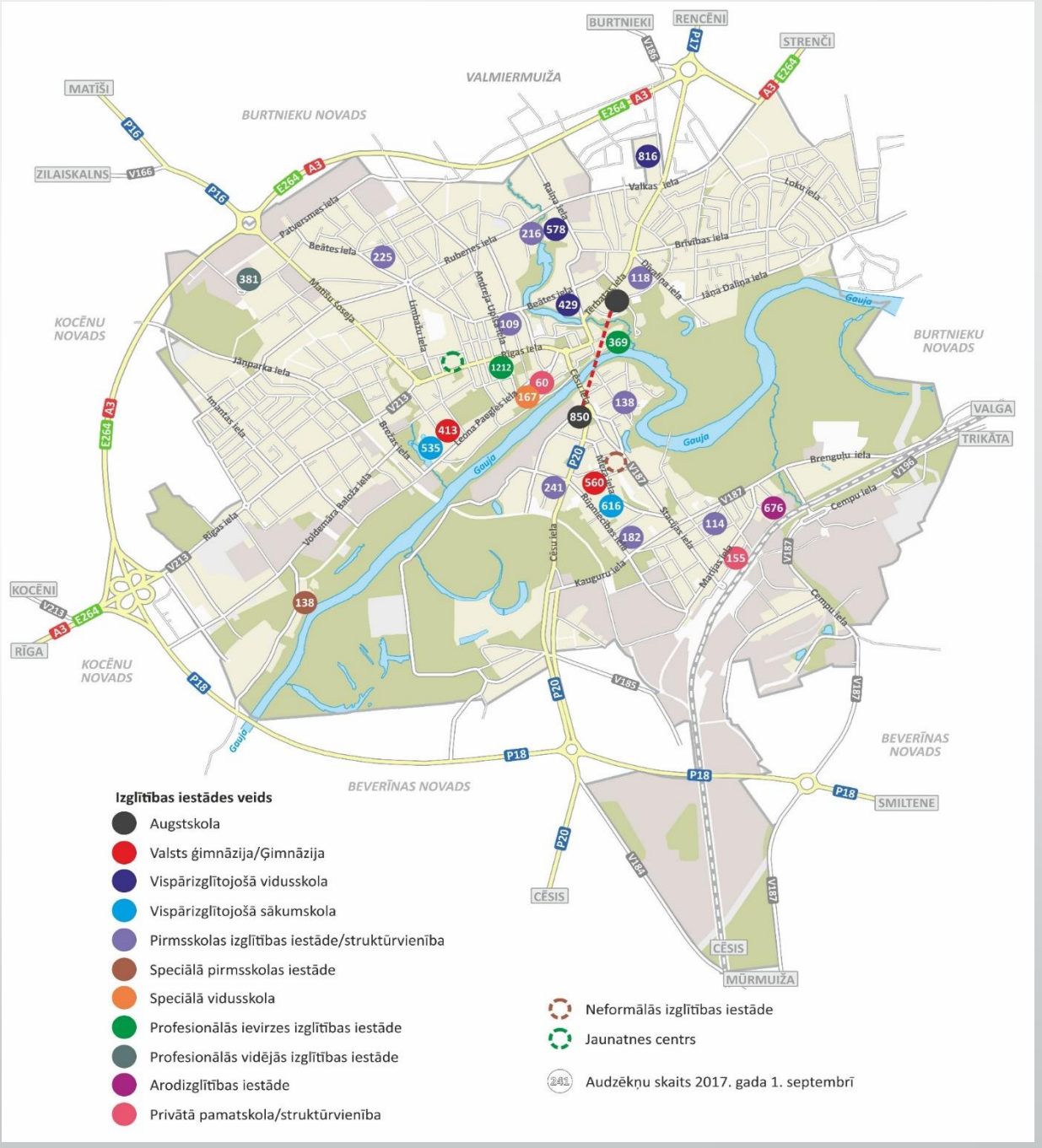
BURTNIEKI
RENČĒNI
STRENČI
VALMIERMUIŽA
MATĪŠI
BURTNIEKU NOVADS
ZILAISKALNS
KOCĒNU NOVADS
BURTNIEKU NOVADS
VALGA
TRIKĀTA
KOCĒNI
RĪGA
KOCĒNU NOVADS
BEVERĪNAS NOVADS
SMILTENE
CĒSIS
MŪRMUIŽA
Gauja
Izglītības iestādes veids
Augstskola
Valsts ģimnāzija/Ģimnāzija
Vispārizglītojošā vidusskola
Vispārizglītojošā sākumskola
Pirmsskolas izglītības iestāde/struktūrvienība
Speciālā pirmsskolas iestāde
Speciālā vidusskola
Profesionālās ievirzes izglītības iestāde
Profesionālās vidējās izglītības iestāde
Arodizglītības iestāde
Privātā pamatskola/struktūrvienība
Neformālās izglītības iestāde
Jaunatnes centrs
241 Audzēkņu skaits 2017. gada 1. septembrī

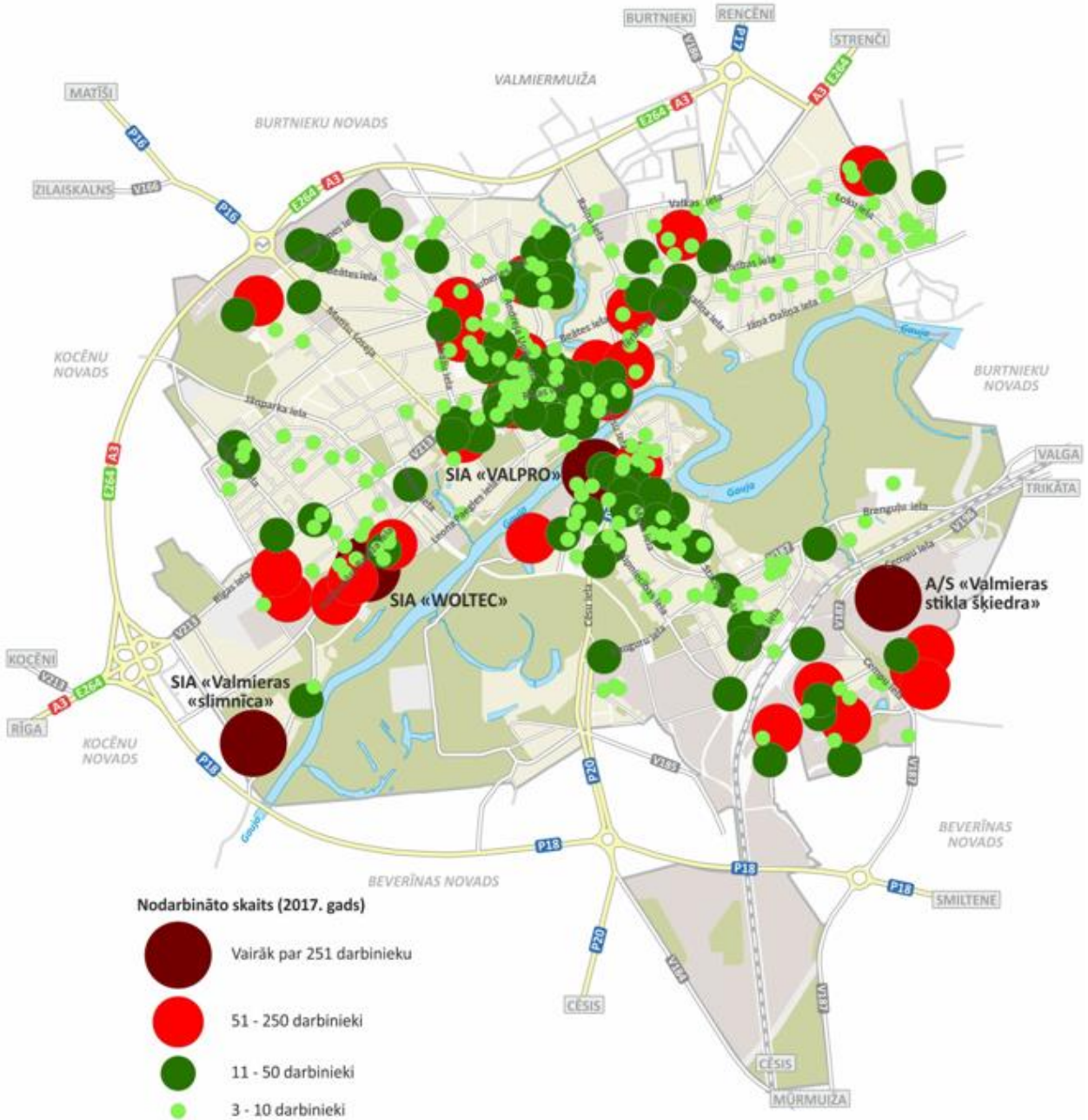

Attēls 2.4: Uzņēmumu un nodarbināto izvietojums (Avots: Lursoft statistika)

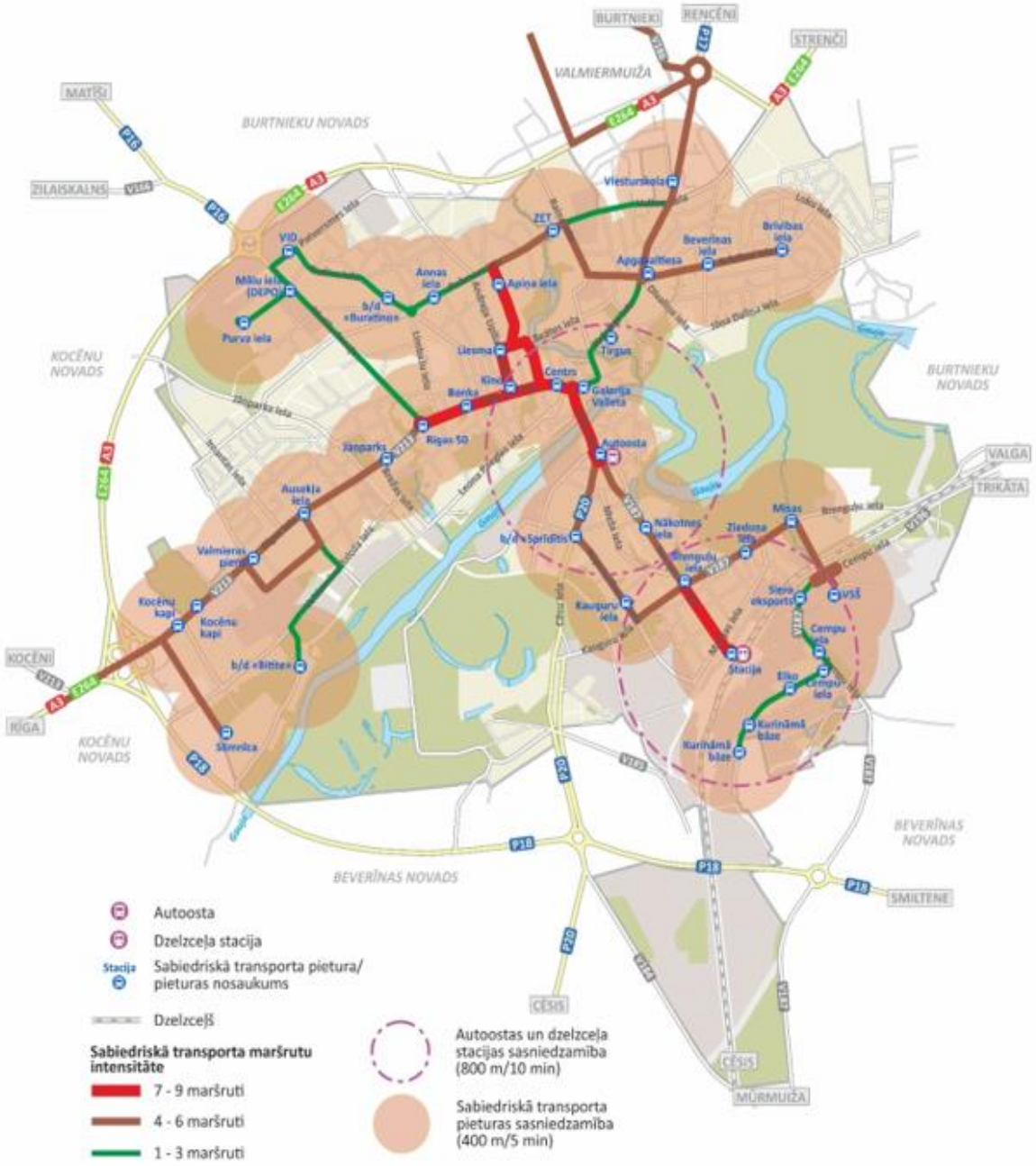

Attēls 3.4: Sabiedriskā transporta maršruti un pieturvietu izvietojums (Avots: VTU, Valmieras pilsētas pašvaldība)

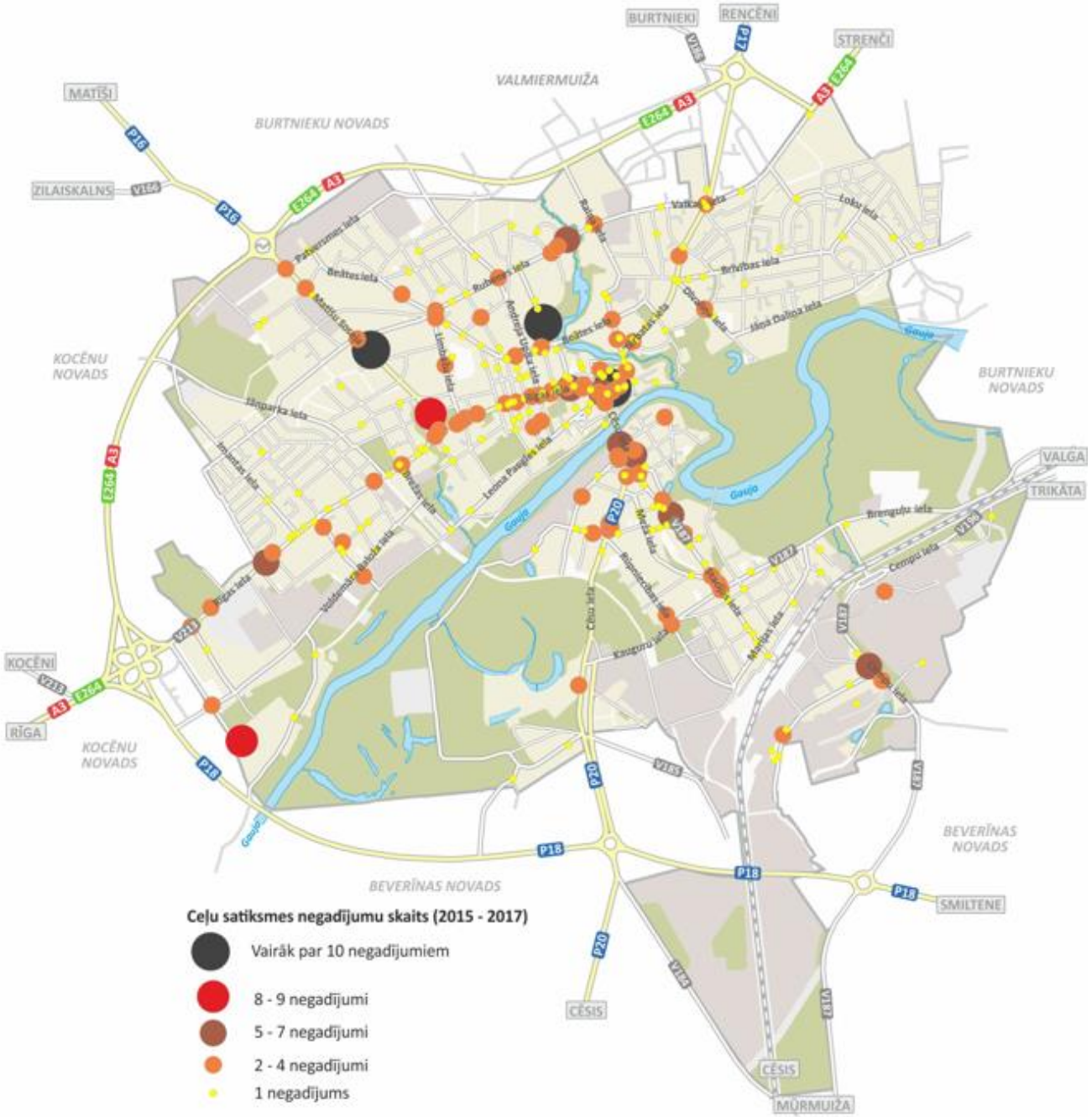

Attēls 3.5: Ceļu satiksmes negadījumu skaits, 2015. – 2017. gads (Avots: CSDD)

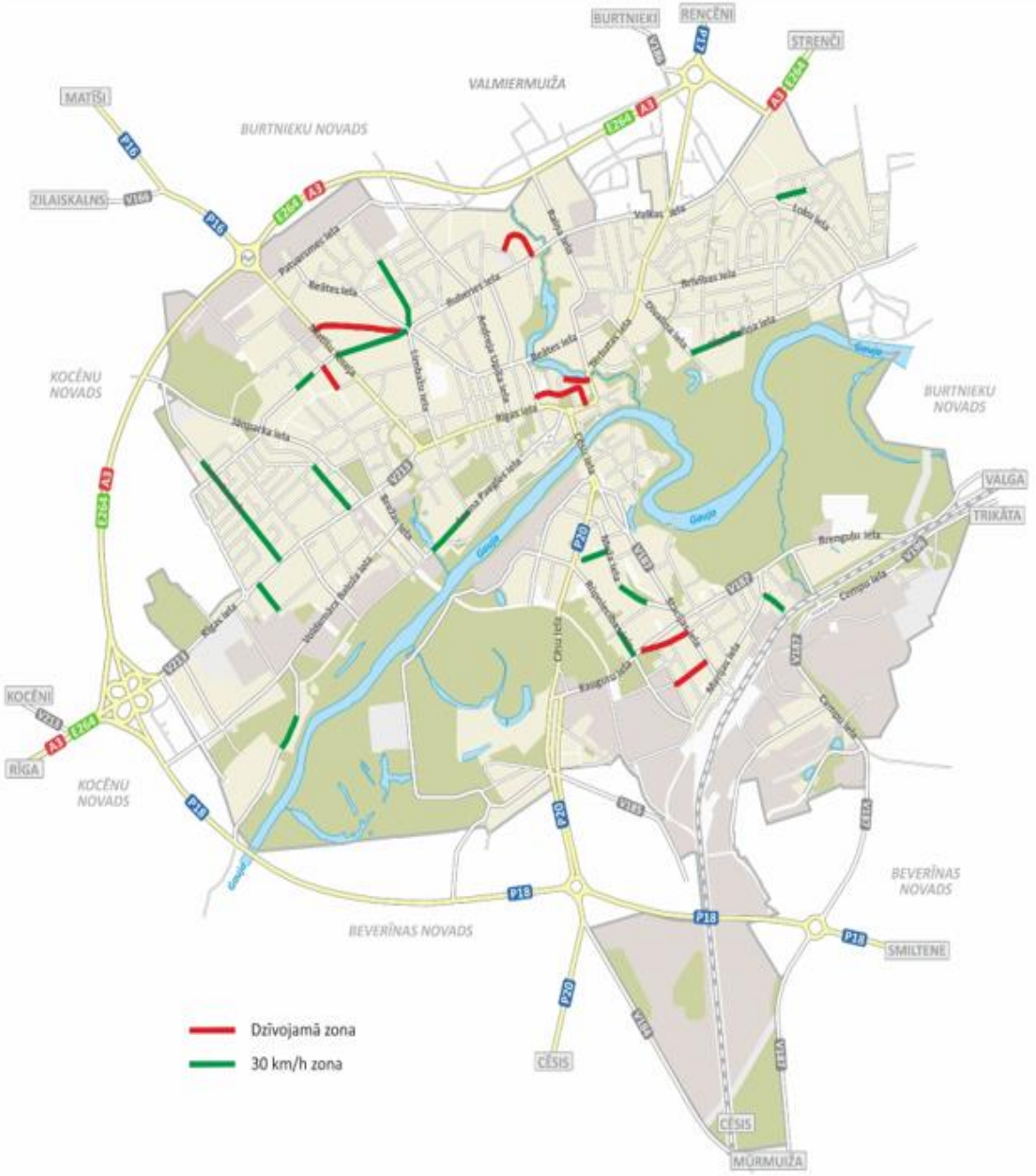

Attēls 3.9: Ielas ar ierobežotu autosatiksmes ātrumu (Avots: Izpildītāja veiktā teritorijas izpēte)

Attēls 5.1: Veloinfrastruktūra Valmieras pilsētā, apsekojums veikts 2018. gada maijā (Avots: Izpildītāja teritorijas izpēte)

Attēls 9.12: Veloinfrastruktūras plānotā attīstība (Avots: Izpildītāja priekšlikumi)

Galvenās problēmas velosatiksmes infrastruktūrā

- Veloinfrastruktūras tīklam nav ievērots nepārtrauktības princips, kas ir visbūtiskākais, lai velosipēdists sasniegtu savu vēlamo galamērķi;
- neatbilstošs velosatiksmei un/vai gājējiem paredzētās telpas platums;
- nav izvēlēts atbilstošs veloinfrastruktūras tips esošajai apbūvei;
- nav ievēroti vienādi risinājumi veloinfrastruktūras plānošanai un projektēšanai pēc būtības vienādās situācijās;
- iztrūkstoši posmi (galvenokārt ielu krustojumi), lai savienoto veloinfrastruktūras objektus;
- maldinošas krāsas segumu izvēle kopīgiem gājēju un velosipēdu ceļiem;
- ceļa zīmju nelietošana vai neatbilstošu ceļa zīmju izvēle konkrētajam veloinfrastruktūras tipam;
- vietās, kur velosipēdistu brauktuve šķērso nobrauktuves uz blakus teritorijām, brauktuve nav saglabāta tādā pašā līmenī kā pirms nobrauktuves;
- nav uzsvērta velosipēdistu klātbūtne pie iebrauktuvēm uz blakus teritorijām, izmantojot horizontālos apzīmējumus un atšķirīgas krāsas, faktūras un/vai līmeņa brauktuves;
- Velonovietņu un velostatīvu trūkums, daļēja esošo neatbilstība vajadzībām, nav vienots dizains

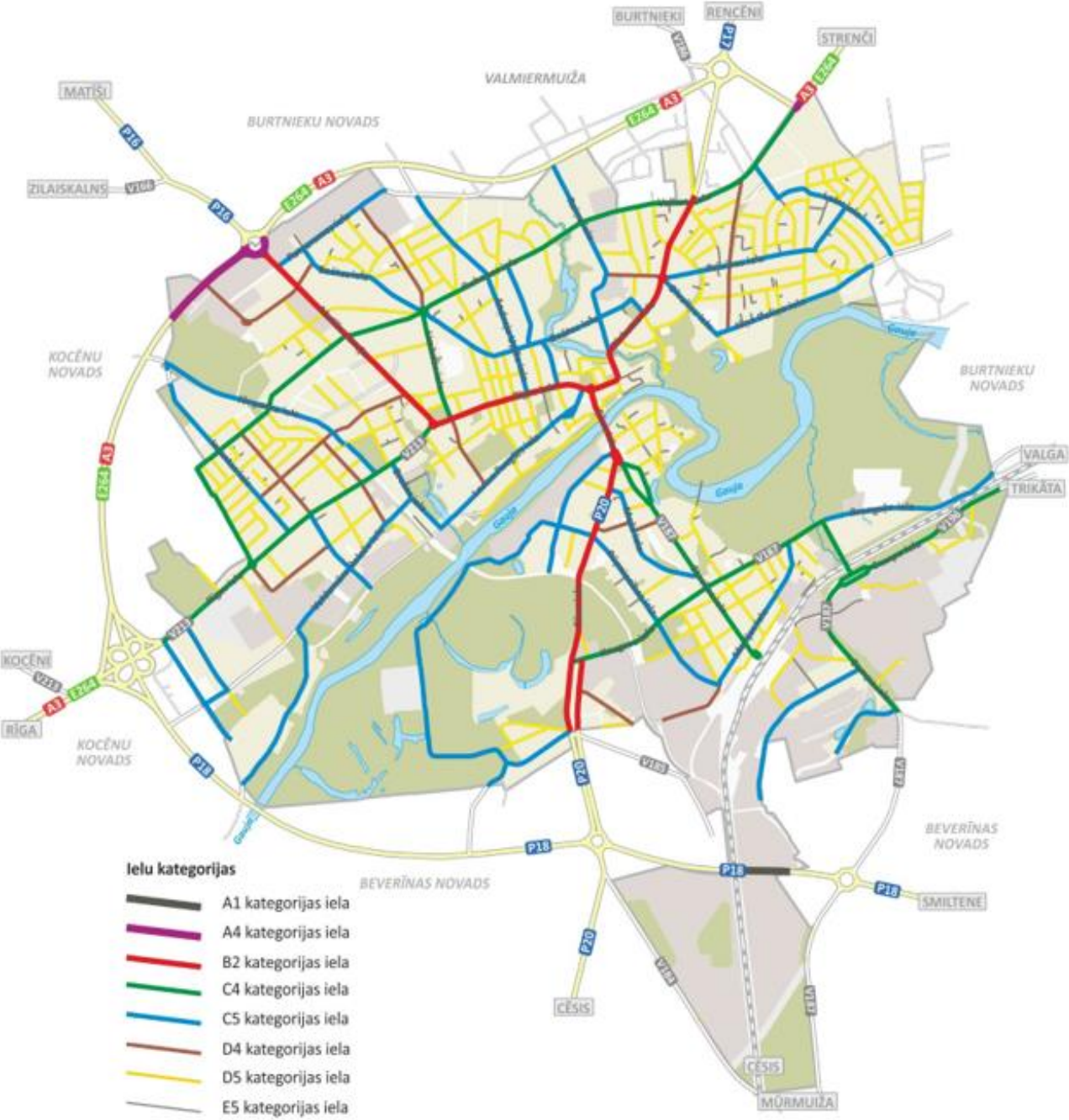

Attēls 4.2: Esošās ielu kategorijas (Avots: Valmieras pilsētas pašvaldība)

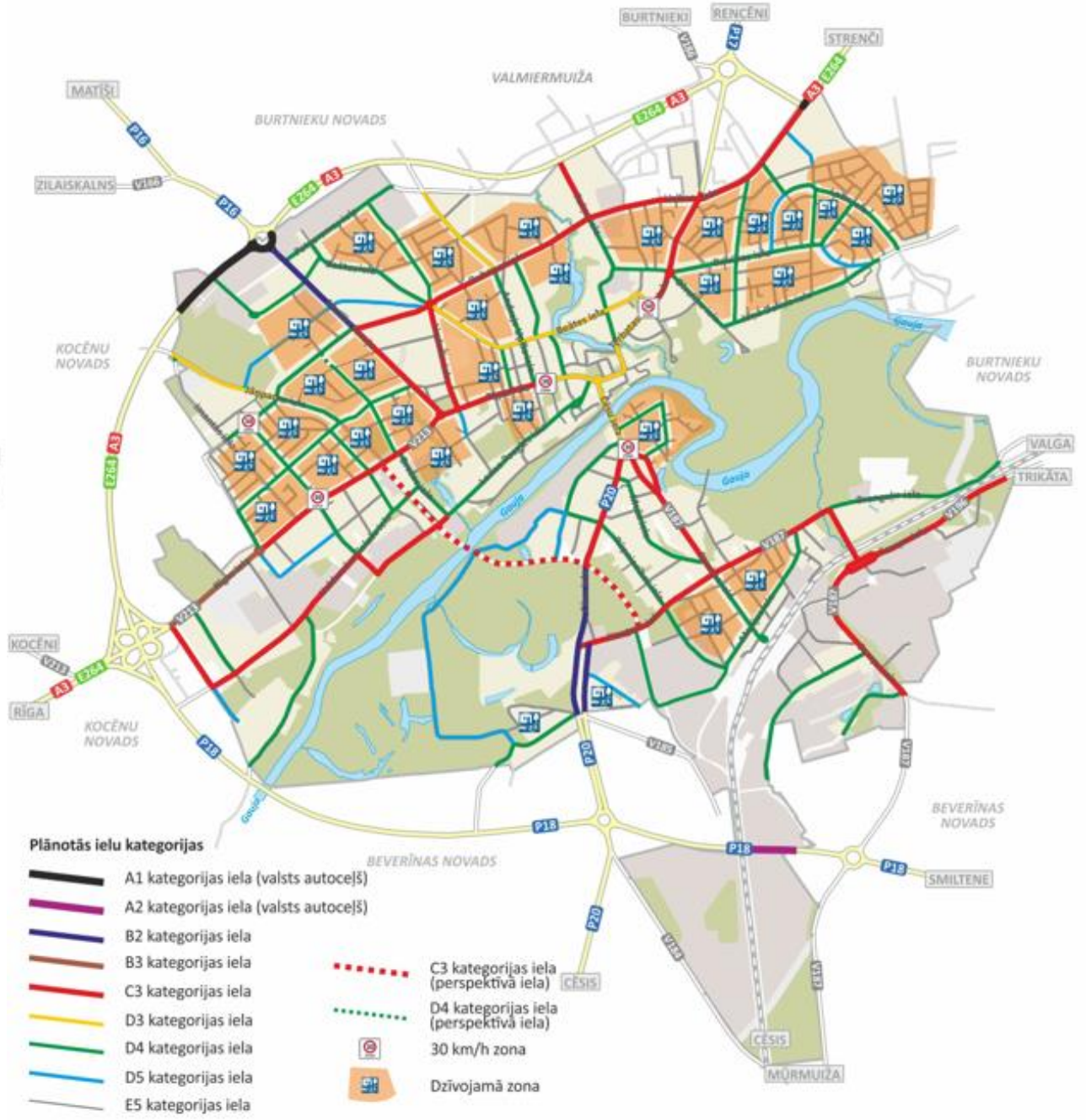

Attēls 9.5: Plānotās ielu kategorijas un satiksmes nomierinošie pasākumi (Avots: Izpildītāja priekšlikumi)

Ielu kategorijas

- **Ceļu projektēšanas noteikumi LVS 190-2:2007 (Latvijas Valsts standarts)**

Savienojuma pakāpe		Kategoriju grupa				
		Ārpus apdzīvotām vietām	Apdzīvotās vietās			
		Neapbūvēts	Apbūvēts			
		Savienošanas funkcija			Piekļūšanas funkcija	Uzturēšanās (novietošanas) funkcija
		A	B	C	D	E
Galvenais savienojums	I	AI	BI	CI		
Starpreģionāls/reģionāls savienojums(arī iekšējais apdzīvotā vietā)	II	AII	BII	CII	DII	
Apdzīvotu vietu vai to daļu savienojums	III	AIII	BIII	CIII	DIII	EIII
Mazu apdzīvotu vietu vai teritoriju pieslēguma savienojums	IV	AIV	BIV	CIV	DIV	EIV
Zemesgabalu pieslēguma savienojums	V	AV	-	-	DV	EV
Vietējs savienojums	VI	AVI	-	-	-	EVI

savienojošā funkcija – A, B, C;
piekļūšanas funkcija – D;
uzturēšanās funkcija – E.

- **MK noteikumi Nr.240 «Vispārīgie teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi»**

BI Neapbūvēts apdzīvotas vietas ceļš (iela) galveno autoceļu tranzītsatiksmei un apdzīvotās vietas galvenā centra savienošanai ar citiem centriem

BII Neapbūvēts apdzīvotas vietas ceļš (iela) starpreģionālo un reģionālo autoceļu tranzītsatiksmei un iekšējo centru savienošanai

BIII Neapbūvēts apdzīvotas vietas ceļš (iela) iekšējo vidējo un mazo centru savienošanai

BIV Neapbūvēts pievienošanas ceļš (iela)

CIII Iekšējos vidējos centrus savienojoša iela

CIV Iekšējos mazos centrus savienojoša iela

DIV Savienojoša piekļūšanas iela

DV Piekļūšanas iela

EV Piekļūšanas un uzturēšanās iela

EVI Uzturēšanās iela (ceļš)

Ielu kategorijas II

Kategoriju izvēlei jābalstās uz satiksmes dalībnieku vēlamajām prioritātēm konkrētajā ielā

B	Pilsētas maģistrāle ar nepārtrauktu kustību	Tranzīta un savienojošā funkcija
C	Pilsētas maģistrāle ar regulējamu kustību	
D	Rajona nozīmes maģistrāle	Piekļuves un uzturēšanās funkcija
E	Vietējas nozīmes iela	

Valmierā izmantotas:

BII – Neapbūvēts apdzīvotas vietas ceļš (iela), kalpo starpreģionālo un reģionālo autoceļu tranzītsatiksmei un iekšējo centru savienošanai;
CIII – Iekšējos vidējos centrus savienojoša iela;
CIV – Iekšējos mazos centrus savienojoša iela;
DIV – Savācoša piekļūšanas iela;
DV – Piekļūšanas iela;
EV – Piekļūšanas un uzturēšanās iela.

Transporta plāns - dimensijas

- **NĀKOTNE** – izveidot transporta sistēmu, kas atbalsta un veicina izaugsmi, vienlaicīgi nodrošinot ieguvumus pilsētai, un ņem vērā ietekmi, ko radīs nākotnes izaugsme.
- **SABIEDRĪBA** – ar transporta sistēmas palīdzību saglabāt un izveidot drošu, veiksmīgu, spēcīgu, integrētu un ilgtspējīgu sabiedrību, kurā iedzīvotāji aktīvi iesaistās savas dzīvesvietas veidošanā.
- **IZVĒLE** – nodrošināt cilvēkus ar informāciju par visām transporta iespējām, lai tie katrai pārvietošanās reizei var izvēlēties labāko alternatīvu.
- **EKONOMISKA IZAUGSME** – izveidot transporta sistēmu, kas veicina ekonomisko izaugsmi, reģenerāciju un plaukstošu vietējo ekonomiku, kā arī veiksmīgi nodrošina sabiedrības un uzņēmējdarbības izaugsmi.
- **VIDE** – izveidot transporta sistēmu, kas samazina pārvietošanās ietekmi uz infrastruktūru, dabu un vēsturisko apbūvi.
- **VĒRTĪBA** – būt pārliecinātiem par investīciju prioritātēm un fokusēties uz naudas vērtību, prioritizējot izdevumus, ņemot vērā cik labvēlīgi tie ietekmē pilsētu kopumā, kā arī meklēt alternatīvus finanšu avotus.

Rīcības plāns

Nr.	Rīcības	Rezultāti	Prioritāte
RV1. Satiksmes un transporta infrastruktūras plānošana			
U1.1. Pilnveidot mobilitātes plānošanas sistēmu			
1.1.1.	Stiprināt mobilitātes pārvaldību	Ar mobilitātes pārvaldību saistīto pilsētas struktūru un institūciju attīstība.	1
1.1.2.	Stiprināt sadarbību ar Valmierai piegulošām pašvaldībām	Sadarbība ar piegulošām pašvaldībām (sadarbības principu izstrāde un resursu apmaiņas līgumu noslēgšana)	1
U1.2. Īstenot integrētu un ilgtspējīgu plānošanas procesu, veidojot kopējo pilsētas tēlu prezentējošu satiksmes infrastruktūru			
1.2.1.	Izstrādāt integrētus pilsētvides attīstības plānošanas projektus	Izstrādāta telpiskā vīzija pilsētas centram un pilsētas apkaimēm	2
		Izstrādātas satiksmes infrastruktūras attīstības vadlīnijas, izmantojot diferencētu pieeju dažādām pilsētas funkcionālajām apkaimēm un struktūrām - centra teritorija, maģistrāles, dzīvojamie rajoni, vienģimeņu māju apbūves rajoni, rūpniecības teritorijas u.tml.	1
		Vienota pilsētas transporta, t.sk. gājēju infrastruktūras dizaina ieviešana pilsētvidē	2
1.2.2.	Izveidot vienotu pieeju dzīvojamo zonu izveidei un plānošanai un satiksmes drošības uzlabošanai tajās	Plānotas un ieviestas dzīvojamās zonas teritorijas, uzlabota satiksmes drošība un dzīves kvalitāte daudzdzīvokļu māju un privātmāju apkaimēs	1
1.2.3.	Pārskatīt un mainīt ielu klasifikāciju atbilstoši ielas lietošanas funkcijai	Atbilstoši ielas funkcijai, pārskatīta un mainīta ielu klasifikācija un attiecīgie ielas šķērsprofili, labiekārtojums u.tml.	1
		Izstrādāti ielu labiekārtojuma risinājumi, šķērsprofili	1
U1.3. Īstenot datos balstītu satiksmes infrastruktūras plānošanu, uzturēšanu un pilnveidi			
1.3.1.	Īstenot datu vākšanu, apstrādi un modelēšanu ilgtspējīgas mobilitātes plānošanai	Regulāra satiksmes (vieglais auto, smagais auto, riteņbraucēji, gājēji) intensitātes uzskaite un datu izvērtēšana	1
		Veikts Ikgadējais ceļu satiksmes negadījumu monitorings	1
		Veikta operatīvo datu apkopošana (novērošanas dati, apsekošanas dati, iedzīvotāju pieprasījumi), izstrādāti apstrādes algoritmi	1
1.3.2.	Izveidot esošās transporta sistēmas auditu un uzturēšanas sistēmu	Veikta ielu pasu digitalizācija	1
		Ielu uzturēšanas sistēmas izveide, izmantojot GIS rīkus	2
		Uzturēta informācija par ielu sarkanajām līnijām, kompleksi ar augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas uzkrāšanu	1
1.3.3.	Pilnveidot satiksmes vadības sistēmu	Luksoforu signalizācijas modernizācija - signālplānu aktualizācija, adaptīvo sistēmu uzstādīšana, inteliģento vadības sistēmu attīstība	2
1.3.4.	Izveidot esošās satiksmes infrastruktūras uzturēšanas un jaunas infrastruktūras attīstības plānošanas sistēmu	Veikta ielu uzturēšanas sistēmas modernizācija, izveidota elektroniskas ielu uzturēšanas pārvaldes sistēma	1
		Izveidota elektroniska ielu remontdarbu un pārbūvju plānošanas sistēma, kas balstās uz datu bāzu prioritizētu informāciju	1

Izaicinājumi un atziņas

- Sākotnējā šķietamā problēma ne vienmēr ir būtiskākā
- Plāna mērķis, darba uzdevuma interpretācija un izstrādātāju (ekspertu) redzējums un metodes
- Politiskie lēmumi un viedokļi
- Domāšanas maiņa – «Pilsētas cilvēkiem»
- Pretestība pārmaiņām
- Institūciju viedoklis un atzinumi
- Datos balstīta analīze un secinājumi
- Plāna integrēšana turpmākajos plānošanas dokumentos – IAS, TP, AP u.c.

Dzīva pilsēta	• Vēlme, lai pilsēta būtu dzīva, piepildās, kad aizvien vairāk cilvēku tiek aicināti iet kājām, braukt ar riteni un uzturēties pilsētas telpā.
Droša pilsēta	• Vēlme, lai pilsēta būtu droša, piepildās, kad arvien vairāk cilvēku pārvietojas un uzturas pilsētas telpā. Pilsēta, kas rosina iet ar kājām, nekādi nevar iztikt bez necik vienotas struktūras, kas piedāvā īsus gājiena attālumus, aizraujošas norises pilsēttelpā un pietiekamu pilsētas funkciju daudzveidību. Šie faktori veicina aktivitāti un drošību pilsētas telpās un ap tām. Ielās ir vairāk redzīgu acu un lielāks stimuls sekot pilsētā noteikošajam no apkārtējiem mājokļiem un ēkām.
Ilgtspējīga pilsēta	• Vēlme, lai pilsēta būtu ilgtspējīga, piepildās, kad ievērojama daļa transporta sistēmas var norisināties kā videi draudzīga mobilitāte, proti, ejot kājām, braucot ar divriteni vai izmantojot sabiedrisko transportu. Šiem pārvietošanās veidiem ir labvēlīga ietekme un ekonomiku un resursu patēriņu, tie samazina piesārņojumu, CO_2 izmešus un troksni, kā arī vajadzību pēc vietas pilsētas telpā.
Veselīga pilsēta	• Vēlmi, lai pilsēta būtu veselīga, daudz sekmīgāk var piepildīt, ja pārvietošanos ar kājām vai divriteni var ērti padarīt par daļu ikdienas. Mūsdienu apstākļos aktīvs aicinājums uzlūkot pastaigu un izbraucienu ar riteni kā dabisku un integrētu ikdienas dzīves elementu visnotaļ loģiski iekļaujas vispārējās veselības aprūpes politikā.

VAS "Latvijas Valsts ceļi" Valmieras nodaļa 24.10.2018. Nr.4.5.1/12688	Iepazīstoties ar tematisko plānojumu "Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija"' un tā Vides pārskata projektu, Latvijas Valsts ceļi Valmieras nodaļai ir sekojošas iebildes: 1. Nepiekrītam ātruma režīma samazināšanai pilsētas centra daļā un maģistrālās ielās (30 km/h) kā satiksmes mierināšanas pasākumam, jo pastāv paaugstināts risks palielināties sastrēgumiem un gaisa piesārņojumam. 2. Izmaiņas satiksmes infrastruktūras risinājumos plānot tikai pēc izejas datu savākšanas un apstrādes ievērojot LVS prasības. 3. Nekonkrēts ir pasākums atsevišķu brauktuvju sašaurināšana, nenorādot konkrētas vajadzīgās vietas. Praktiski tas ir jau īstenots Rīgas ielā. 4. Iesakām ātruma režīma kontroles uzlabošanu un paaugstināšanu. 5. Rūpīgi izvērtēt dzīvojamās zonas režīma paplašināšanu, vairāk plānojot un īstenojot gājēju - riteņbraucēju celiņu izbūvi.

Paldies par uzmanību!

Elmārs Daniševskis